

COMPLEX PROJECT

Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen

Leeswijzer

Versie 02, 24/02/2021

Deze leeswijzer gidst u doorheen het geïntegreerd onderzoek dat werd uitgevoerd in kader van de onderzoeksfase van het complex project 'Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen'.

Ter inleiding situeren we het geïntegreerd onderzoek binnen de procedure complexe projecten en binnen de onderzoeksfase. Tot slot lichten we de opbouw van het geïntegreerd onderzoek toe en tonen u de weg hoe en waar u de specifieke onderzoeksrapporten kunt terugvinden.

1. Situering van het geïntegreerd onderzoek

Het project 'Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen' volgt de procedure complexe projecten. De procedure verloopt via vier fasen: de verkenningsfase, de onderzoeksfase, de uitwerkingsfase en de uitvoeringsfase. Er zijn drie vaste beslissingsmomenten: de startbeslissing, voorkeursbesluit en projectbesluit en twee openbare onderzoeken: ter voorbereiding van het voorkeurs- en projectbesluit.

De eerste fase, de verkenningsfase, is achter de rug. Met de startbeslissing heeft de Vlaamse Regering het engagement genomen om de toekomstmogelijkheden van het kanaal Bossuit-Kortrijk te onderzoeken. Momenteel bevinden we ons in de **onderzoeksfase**. In deze tweede fase ligt de focus op het **zoeken naar de beste oplossing**. Dit doen we stap voor stap:

- Eerst brachten we de verschillende mogelijkheden in kaart.
De verschillende mogelijkheden werden in beeld gebracht en besproken met de bevolking. Uit deze participatie kwam een derde alternatief, het ringtracé, naar voor. Het project, de te onderzoeken alternatieven en de onderzoeksmethodiek werden neergeschreven in de alternatievenonderzoeksnota (AON). Dit rapport werd voor raadpleging voorgelegd aan instanties en de brede bevolking. De ontvangen reacties werden verzameld en beantwoord in het overwegingsdocument (OWD) en verwerkt in een geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota.
- Vervolgens hebben we het project en de verschillende mogelijkheden (alternatieven) onderzocht en de onderzoeksresultaten samengevat.
Het resultaat van deze stap is beschikbaar: de ontwerpen van onderzoeksrapporten en het ontwerp van synthesenota (de samenvatting) is beschikbaar en kun je terugvinden via de projectwebsite www.planbk.be.
- Op basis van de onderzoeksresultaten wordt gewerkt richting een voorkeursbesluit.

Figuur 1 geeft een overzicht van de rapporten die in het kader van de onderzoeksfase werden opgesteld en die momenteel beschikbaar zijn. Zowel voor het geïntegreerd onderzoek als de synthesenota betreft het steeds **ontwerp rapporten**.

Figuur 1. Weergave rapporten van de onderzoeksfase

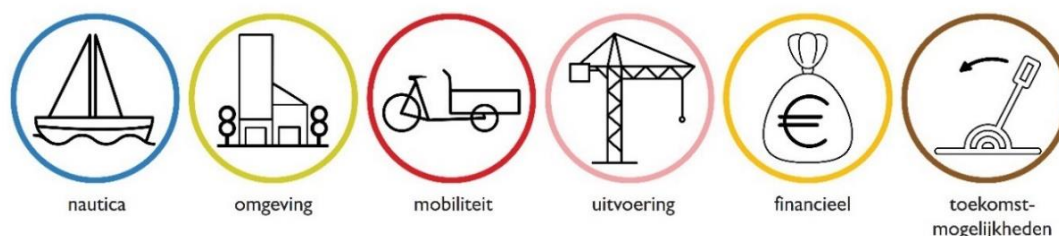
2. Opbouw en aanpak geïntegreerd onderzoek

▪ Thema's concepten en onderzoeksaspecten

De startbeslissing omschrijft de hoofddoelstelling van het project als de opwaardering en/of aanpassing van de waterweg voor scheepvaart tot een **verbinding tussen Leie en Schelde voor CEMT klasse Va-schepen**.

Naast de hoofddoelstelling om het kanaal Bossuit-Kortrijk op te waarderen en/of aan te passen tot een verbinding tussen Leie en Boven-Schelde voor CEMT klasse Va-schepen geeft de startbeslissing ook aan dat het project de **ontwikkeling van een regionaal overslagcentrum (ROC)** omvat en uitgaat van een **geïntegreerde benadering**. Daar waar in de startbeslissing de geïntegreerde benadering algemeen beschreven wordt, is deze benadering tijdens het opstellen van de alternatievenonderzoeksnota en het uitvoeren van het geïntegreerd onderzoek verder verfijnd, tot een onderzoek naar de mogelijkheden welke andere functies het kanaal opneemt of kan opnemen.

Vanuit de hoofddoelstelling en de geïntegreerde benadering werd het geïntegreerd onderzoek gestructureerd aan de hand van **zes thema's** (Figuur 2): nautica, omgeving, mobiliteit, uitvoerbaarheid, financieel en toekomstmogelijkheden.

Figuur 2: Voorstelling van de 6 onderzoeksthema's

Deze zes thema's werden verder onderverdeeld in **14 strategische concepten**, die elk een rol/functie van het kanaal omschrijven. Om de impact van het project op elke rol (concept) te onderzoeken, werden per concept verschillende onderzoeksaspecten aangeduid. Zo werden in totaal **29 onderzoeksaspecten** gedefinieerd. Figuur 3 geeft een overzicht van de opbouw en de rapporten van de onderzoeksfase.

Behalve de 29 onderzoeksrapporten zijn er ook een aantal algemene bijlagen beschikbaar. De algemene bijlagen omvatten volgende rapporten:

- Rapport werkvoorbeelden
Dit is een rapport waarin de kenmerken van elk tracéalternatief uitvoerig worden beschreven. Dit rapport beschrijft voor elk tracé de mogelijke variaties (alook variaties die niet worden weerhouden, samen met hun motivatie) en gaat na welke variaties relevant zijn op strategisch niveau (alook variaties die niet relevant zijn, samen met hun motivatie). De range aan variaties op strategisch niveau wordt vervolgens gevat door voor elk tracéalternatief een werkvoorbeeld aan te duiden en een aantal subvarianten. De kenmerken van de werkvoorbeelden en subvarianten wordt gedetailleerd besproken in dit rapport.
- Rapport klimaat
Verschillende aspecten van het thema klimaat komen aan bod, verspreid over verschillende onderzoeksaspecten. Deze aspecten worden gebundeld in het rapport klimaat, waarbij in het bijzonder wordt ingezoomd op de CO₂-balans. Daarnaast wordt stilgestaan bij de rol van het kanaal inzake klimaatadaptatiemogelijkheden.
- Passende beoordeling
Langs het kanaal ligt een speciale beschermingszone volgens de Habitatrictlijn (SBZ-H), namelijk de Vaarttaluds van Moen, een onderdeel van Habitatrictlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen'. De Passende Beoordeling onderzoekt of het project van de opwaardering van het kanaal Bossuit-Kortrijk leidt tot betekenisvolle aantasting van de natuurwaarden van dit Habitatrictlijngebied, en de instandhoudingsdoelstellingen zoals vastgelegd voor dit gebied.
- Rapport grondwaterstroming
In dit rapport wordt de impact van de verdieping, tracékeuze en de wijziging in oppervlaktewaterpeil op de grondwaterstand kwantitatief onderzocht aan de hand van een grondwatermodellering.
- Rapport juridisch en beleidsmatig kader
Dit rapport biedt een overzicht van de juridisch en beleidsmatige context en geeft voor elk item aan wat de relevantie is in kader van dit project.
- Rapport Interactie en samenhang tussen de milieuaspecten

Dit rapport legt de focus op de onderlinge interactie tussen de verschillende milieuaspecten die in de verschillende onderzoeksrapporten werden bestudeerd. Aandacht gaat hierbij uit naar de onderlinge interactie, milieu impact van milderende maatregelen en aanbevelingen, leemten in kennis, voorstellen inzake monitoring. Ook bevat dit rapport een niet technische samenvatting van het milieuonderzoek, het strategisch MER, als onderdeel van het geïntegreerd onderzoek.

Algemene kaartenbundel

De algemene kaartenbundel omvat verschillende algemene kaarten van het projectgebied zoals topografische kaarten, gewestplannen, bodemkaarten, biologische waarderingskaart, enz.

De ontwerp onderzoeksrapporten en de algemene bijlagen zijn te raadplegen in de [bibliotheek](#) op de website.

Thema	Concept	Onderzoeksaspecten
	1 KBK als vlotte en veilige vaarweg	OA 1 Analyse van de bereikbaarheid en kwaliteit van KBK als vaarweg voor beroepsvaart OA 2 Analyse van de zwaaigelegenheden op het kanaal
	2 KBK als volwaardig element in het Seine-Schelde netwerk	OA 3 Analyse van het effect van de opwaardering binnen het Seine Schelde netwerk OA 4 Analyse van de interactie met de Leie
	3 KBK als ruimtelijk structurerend element	OA 5 Wijziging van de belevingswaarde OA 6 Ruimte-inname en wijziging van de stedelijke structuur
	4 KBK als kanaal in historisch waardevolle context	OA 7 Wijziging van de historische structuur en dynamiek OA 8 Impact op archeologisch erfgoed OA 9 Impact op en potenties voor bouwkundig erfgoed
	5 KBK als element in ecologische, landschappelijke en landbouwstructuur	OA 10 Impact op en inpassing in de ecologische, landschappelijke en landbouwstructuur en relaties OA 11 Ecotoopinname en -creatie OA 12 Risico op verstoring van fauna
	6 KBK als element in het economisch netwerk	OA 13 Impact van wijzigingen in de waterhuishouding (kwantiteit en kwaliteit) OA 14 Gewijzigde bereikbaarheid voor economische functies OA 15 Ontwikkelingsmogelijkheden voor economische functies
	7 KBK als onderdeel van het oppervlaktewaterennetwerk	OA 16 Impact op de waterbalans OA 17 Impact op de waterkwaliteit
	8 KBK als drager van recreatie	OA 18 Impact op pleziervaart (bestaand en potenties) OA 19 Impact op waterrecreatie (bestaand en potenties)
	9 KBK als onderdeel van een multimodaal verkeerssysteem	OA 20 Bereikbaarheid en veiligheid voor fietsers OA 21 Bereikbaarheid en kwaliteit van het wegennet voor gemotoriseerd verkeer OA 22 Wijziging van leefkwaliteit (geluid, lucht, gezondheid)
	10 KBK als uitvoerbaar project	OA 23 Bouwrisico's en hinderaspecten OA 24 Relatie met en afhankelijkheid van overige projecten en processen
	11 KBK als betaalbaar project	OA 25 Investerings- en onderhoudskosten OA 26 Financieringsmogelijkheden
	12 KBK als hefboom voor nautische potenties	OA 27 Nautische toekomstmogelijkheden
	13 KBK als hefboom voor ruimtelijke potenties	OA 28 Ruimtelijke toekomstmogelijkheden
	14 KBK als hefboom voor mobiliteitspotenties	OA 29 Toekomstmogelijkheden op vlak van mobiliteit

Figuur 3: Overzicht van de onderzoeksaspecten per concept

3. Opbouw van elk onderzoeksrapport

Elk onderzoeksaspect gaat dieper in op een specifiek aspect, onderzoekt en beschrijft welke de positieve en negatieve effecten zijn, hoe groot de effecten zijn en welke bijkomende maatregelen er kunnen genomen worden om negatieve effecten te beperken en positieve effecten te versterken. De opbouw van de verschillende onderzoeksrapporten is over het algemeen gelijk en omvat de volgende hoofdstukken.

Tabel 1: opbouw onderzoeksrapport

Hoofdstuk	Omschrijving
1. Inleiding	Beschrijving van het onderzoeksaspect en duiding van de focus van het rapport: wat is relevant in deze onderzoeksfase, wat komt aan bod en wat niet.
2. Afbakening studiegebied	Afbakening van het studiegebied, de omgeving waarbinnen mogelijks effecten kunnen optreden.
3. Methodiek	Beschrijving van de manier waarop het onderzoek wordt gevoerd, zoals bijvoorbeeld beschrijving van het rekenmodel, analyses en berekeningen, ... en beoordeeld, met opgave van het beoordelingskader.
4. Basisgegevens en uitgangspunten	Opsomming van relevante basisgegevens en uitgangspunten die tijdens het onderzoek worden gebruikt.
5. Bestaande toestand	Beschrijving van de huidige kenmerken van het gebied.
6. Referentiesituatie 2040	Beschrijving van de toekomstige kenmerken binnen een tijdshorizon 2040 waarbij het project nog niet heeft plaatsgevonden, het kanaal met andere woorden niet is opgewaarderd.
7. Onderzoek algemene effecten van de opwaardering (strategische vraag 1)	Analyse en beschrijving van de algemene effecten die kunnen worden verwacht bij opwaardering van het kanaal.
8. Onderzoek van het opwaartse segment (Bossuit-La Flandre)	Analyse en beschrijving van de effecten die kunnen worden verwacht in het opwaartse segment.
9. Onderzoek van het afwaartse segment (La Flandre-Leie)	Analyse en beschrijving van de effecten die kunnen worden verwacht in het afwaartse segment, onderverdeeld per gedeelte en per tracéalternatief.
9.1 Effecten in het gedeelte La Flandre-Luipaardbrug	
9.2 Effecten rechtdoortracé	
9.3 Effecten bypasstracé	
9.4 Effecten ringtracé tunnel	
9.5 Effecten ringtracé brug	
10. Toekomstmogelijkheden van het bestaande kanaal	Beschrijving van de mogelijkheden voor het bestaande kanaal: welke toekomstige invulling kan er gerealiseerd worden indien het bestaande kanaal (deels) niet meer gebruikt wordt door beroepsvaart.
11. Beoordeling ten opzichte van de referentiesituatie 2040	Op basis van het onderzoek uit hoofdstukken 7, 8 en 9 wordt aan de effecten een beoordeling toegekend.
12. Flankerend beleid: milderende maatregelen en aanbevelingen	Waar (aanzienlijk) negatieve effecten worden verwacht, worden mogelijke milderende maatregelen onderzocht en wordt het effect na mildering beoordeeld. Ook worden aanbevelingen geformuleerd, die resterende negatieve effecten verder kunnen beperken en/of positieve effecten kunnen versterken.
13. Doorkijk tot 2070	Beschrijving van de overige initiatieven en trends die zich naar verwachting kunnen voordien in een verdere tijdshorizon (tot 2070) waarbij wordt onderzocht in welke mate deze initiatieven en trends de opgestelde beoordeling al dan niet beïnvloeden.
14. Conclusie	Dit hoofdstuk vat de belangrijkste onderzoeksresultaten samen en geeft ook samenvattend de beoordelingstabel weer.
Bijlagen	Indien van toepassing worden specifieke onderzoeksresultaten, beschrijvingen van meetdata en modellen, ... als bijlage toegevoegd aan het onderzoeksrapport.

4. Onderzoek van de tracéalternatieven via werkvoorbeelden en subvarianten

Afwaarts, in de zone Kortrijk-Harelbeke-Kuurne, worden drie tracé-alternatieven onderzocht om de aansluiting te maken met de Leie:

- Het **rechtdoortracé**, dat een opwaardering inhoudt van het bestaande kanaal;
- Het **bypasstracé**, dat de realisatie inhoudt van een nieuw kanaal rondom het verdicht stedelijk weefsel van Kortrijk en niet raakt aan het functioneren van de R8;
- Het **ringtracé**, een nieuw kanaal gebundeld met de R8, met onderscheid tussen de wijze waarop de Leie wordt gekruist: via een brug of een tunnel.

Specifiek voor het afwaartse segment ligt de focus van het onderzoek op de onderlinge verschillen tussen de drie tracéalternatieven. Dit met de bedoeling om in het voorkeursbesluit een voorkeursalternatief aan te duiden.

Daarnaast houdt het onderzoek ook rekening met de waaier aan mogelijkheden (de bandbreedte) binnen elk tracéalternatief. Binnen deze brede waaier aan mogelijkheden werden de variaties die relevant zijn op strategisch niveau mee opgenomen in het onderzoek. Zo kan in het voorkeursbesluit niet alleen een voorkeurstracé, maar ook binnen het tracé verder richting worden gegeven aan het voorkeursalternatief. In het onderzoek werd deze range gevat door voor elk tracéalternatief een werkvoorbeeld aan te duiden samen met een aantal subvarianten. Het werkvoorbeeld en de subvarianten werden zo samengesteld dat ze samen de volledige range aan (tussenliggende) mogelijkheden omvatten. Het werkvoorbeeld en de subvarianten werden gedetailleerd uitgetekend. Dit laat toe om op een kwaliteitsvolle manier kwantitatieve oefeningen uit te werken. Meer duiding bij deze werkmethode komt aan bod in het rapport 'Werkvoorbeelden', een bijlage bij het geïntegreerd onderzoek.

5. MER in het geïntegreerd onderzoek

De milieubeoordeling werd opgenomen in het geïntegreerd onderzoek. Onderstaande tabel toont je voor elke milieudiscipline waar, in welk onderzoeksaspect(en), de milieudiscipline aan bod komt.

Tabel 2: Overzicht MER in het geïntegreerd onderzoek

Milieudiscipline – deelaspect	Onderzoeksaspect of rapport van het geïntegreerd onderzoek
Geluid	OA15: effecten overslag OA22: effecten gemotoriseerd verkeer en scheepvaart
Lucht	OA15: effecten overslag OA22: effecten gemotoriseerd verkeer en scheepvaart
Bodem	OA23: risico op bodemzetting
Grondwater	Rapport grondwaterstroming, als bijlage aan het geïntegreerd onderzoek OA13: afgeleide effecten op natuur OA23: afgeleide effecten op bodemzetting
Oppervlaktewater	OA13: structuurkwaliteit OA16: waterkwantiteit OA17: waterkwaliteit
Biodiversiteit	OA10 tem OA13
Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie	OA5: beleving OA7 t.e.m. OA9 : bouwkundig erfgoed en archeologie
Mens ruimtelijke aspecten	OA6: effecten op ruimtelijke structuur en relaties Oa10: effecten op landbouwstructuur OA13: afgeleide effecten op landbouwstructuur OA18 en 19: effecten op recreatie
Mens gezondheid	OA15: effecten overslag OA22: effecten gemotoriseerd verkeer en scheepvaart
Mens mobiliteit	OA1 tem 4: effecten op binnenvaart OA15: effecten van overslag OA20: effecten op gemotoriseerd verkeer OA21: effecten op fietsverkeer
Klimaat	Reflectie klimaat, als bijlage aan het geïntegreerd onderzoek

De milieudisciplines werden uitgewerkt door volgend team van erkend MER-deskundigen.

Discipline	Naam	Erkenningsnummer	Erkenning vervalt op
Coördinator	Annelies Anthierens	MB/MER/EDA-727/V1	Onbeperkt
Discipline geluid en trillingen	Guy Putzeys	MB/MER/EDA-393/V4	Onbeperkt
Discipline lucht	Frank Van Daele	MER/EDA/481	Onbeperkt
Discipline oppervlaktewater	Sofie Heirman	MB/MER/EDA/656-V2	Onbeperkt
Discipline grondwater	Sofie Heirman	MB/MER/EDA/656-V2	Onbeperkt
Discipline fauna en flora	Els Van Den Balck	MB/MER/EDA/578-V2	Onbeperkt
Discipline landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie	Soetkin Verryt	AMV/ERK/MER/EDA-812	Onbeperkt
Discipline mens - deeldomein ruimtelijke aspecten	An Vanhulle	AMV/ERK/MER/EDA-670/V1	Onbeperkt
Discipline mens - deeldomein mobiliteit	Stijn Van Pee	AMV/ERK/MER/EDA-813	Onbeperkt
Discipline mens - gezondheid	Ann Van wauwe	AMV/LNE/ER/MER/EDA-659/V2	Onbeperkt

De coördinator waakt erover dat ook het aspect klimaat evenwichtig aan bod komt in het geïntegreerd onderzoek.

6. Waar beginnen?

- Wil je een overzicht van de onderzochte tracé-alternatieven en bijhorende range aan mogelijkheden? Het **Rapport Werkvoorbeelden** biedt een uitgebreide bespreking van de beschouwde werkvoorbeelden en subvarianten en legt uit waarom en welke keuzes gemaakt zijn binnen elke variant.
- Wil je een overzicht van de belangrijkste onderzoeksresultaten? De **synthesenota** beschrijft kort de aanpak van het geïntegreerd onderzoek en vat de onderzoeksresultaten voor je samen.
- Wil je een specifiek onderzoeksitem grondig doornemen? Figuur 3 wijst je de weg en toont je in welk **onderzoeksrapport** je jouw onderwerp kunt terugvinden. Ben je bijvoorbeeld op zoek naar het onderzoek over recreatie? Dit is onderwerp (concept) 8 en komt aan bod in de onderzoeksrapporten 18 (pleziervaart) en 19 (waterrecreatie).

De ontwerpversies van deze 29 rapporten en de algemene bijlagen kun je samen met het ontwerp van synthesenota terugvinden in de bibliotheek op de website (<https://planbk.be/bibliotheek>).